10/03/2019

Το Ευαγγελικό ανάγνωσμα της Κυριακής

/ Επικαιρότητα

Πρωτότυπο Κείμενο

«Εἶπεν ὁ Κύριος• Ἐὰν ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος· ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν. Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποί· ἀφανίζουσι γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. Σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι, ὅπως μὴ φανῇς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων, ἀλλὰ τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ, καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ. Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσι καὶ κλέπτουσι· θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σὴς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν· ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία ὑμῶν».

Νεοελληνική Απόδοση

«Είπε ο Κύριος: «Αν συγχωρήσετε τους ανθρώπους για τα παραπτώματά τους, θα σας συγχωρήσει κι εσάς ο ουράνιος Πατέρας σας. Αν όμως δε συγχωρήσετε στους ανθρώπους τα παραπτώματά τους, ούτε κι ο Πατέρας σας θα συγχωρήσει τα δικά σας παραπτώματα. Όταν νηστεύετε, να μη γίνεστε σκυθρωποί, όπως οι υποκριτές, που παραμορφώνουν την όψη τους για να δείξουν στους ανθρώπους πως

νηστεύουν. Σας βεβαιώνω πως έτσι έχουν κιόλας λάβει την ανταμοιβή τους. Εσύ, αντίθετα, όταν νηστεύεις, περιποιήσου τα μαλλιά σου και νίψε το πρόσωπό σου, για να μη φανεί στους ανθρώπους η νηστεία σου, αλλά στον Πατέρα σου, που βλέπει τις κρυφές πράξεις· και ο Πατέρας σου, που βλέπει τις κρυφές πράξεις, θα σου το ανταποδώσει φανερά. Μη μαζεύετε θησαυρούς πάνω στη γη, όπου τους αφανίζει ο σκόρος και η σκουριά, κι όπου οι κλέφτες κάνουν διαρρήξεις και τους κλέβουν. Αντίθετα, να μαζεύετε θησαυρούς στον ουρανό, όπου δεν τους αφανίζουν ούτε ο σκόρος ούτε η σκουριά, κι όπου οι κλέφτες δεν κάνουν διαρρήξεις και δεν τους κλέβουν. Γιατί όπου είναι ο θησαυρός σας εκεί θα είναι και η καρδιά σας».

Σχολιασμός

Μεγάλη Τεσσαρακοστή, η ακρόπολη του εορτολογίου της Εκκλησίας. Ανοίγεται και πάλι μπροστά μας «το στάδιο των αρετών», στο οποίο ο υμνωδός της Εκκλησίας μας, μας καλεί να εισέλθουμε, «αναζωσάμενοι τον καλόν της νηστείας αγώνα». Νηστεία, με όλο το βάθος και το πλάτος και το ύψος, που της δίνουν ο λόγος του Θεού και οι ερμηνευτές του, οι θεοφόροι Πατέρες.

Σήμερα Κυριακή της Τυρινής, μια μέρα πριν την έναρξη της Σαρακοστής, και η ευαγγελική περικοπή είναι παρμένη από την επί του Όρους ομιλία του Ιησού Χριστού. Η επιλογή της οφείλεται σε δύο κυρίως λόγους που σχετίζονται άμεσα μεταξύ τους: στο συναξάρι της ημέρας, που γίνεται αναφορά στην εξορία του Αδάμ από τον Παράδεισο της τρυφής, και στην εικόνα της Σαρακοστής ως πορείας της ανθρωπότητας από την πτώση στην ανάσταση. Τρία σημεία, τρείς κατευθυντήριες γραμμές θέτει μπροστά μας το ευαγγέλιο: Πρώτον, τη συγχωρητικότητα ως προϋπόθεση της συγνώμης του Θεού προς τον άνθρωπο, δεύτερον την αληθινή νηστεία και τρίτον την αναζήτηση του αληθινού θησαυρού, της βασιλείας του Θεού.

Δεν γίνεται να ζητούμε από τους άλλους να συγχωρέσουν τα σφάλματά μας, ενώ εμείς να φαινόμαστε σκληρόκαρδοι και να μην συγχωρούμε τους άλλους όταν διαπράξουν κάποιο σφάλμα. Όταν ο χριστιανός δεν αγαπά και δεν συγχωρά τον συνάνθρωπό του, είναι σαν να μην αγαπά τον εαυτό του – σαν να τον αποκλείει από την αγάπη και τη συγγνώμη του Θεού. Όλοι οι χριστιανοί πρέπει να έχουμε μια καρδιά γεμάτη αμνησικακία και όλοι σαν τον ουράνιο Πατέρα μας πρώτοι να σπεύδουμε στη συμφιλίωση, στη συγχώρεση, στην αγάπη.

Εξάλλου η συγχωρητικότητα αποτελεί ένα θέμα σημαντικό για εμάς τους χριστιανούς έτσι ώστε να το ενσωματώσουμε στην προσευχή μας. Η Κυριακή Προσευχή, που μας έχει παραδοθεί από τον ίδιο τον Χριστό, περικλείει αυτή την ανάγκη της συγχωρητικότητας στο στίχο που λέει «και άφες ημίν τα οφειλήματα

ημών, ως και ημείς αφίεμεν τοις οφειλέταις ημών». Ο Χριστός εδώ μας το λέει ξεκάθαρα ότι αν δεν συγχωρήσουμε τους συνανθρώπους μας για τα δικά τους παραπτώματα, τότε δεν θα συγχωρέσει και ο Θεός τα δικά μας παραπτώματα. Μόνο έτσι θα μπορέσουμε να κατανοήσουμε τη σημασία που έχει η συγχωρητικότητα. Όταν δηλαδή βάλουμε τον εαυτό μας στη θέση του άλλου, τότε αντιλαμβανόμαστε πόσο ανάγκη έχουμε την συγχώρεση από τους συνανθρώπους μας.

Αρχικά καθιερώθηκε η νηστεία της Τετάρτης και της Παρασκευής σε ανάμνηση των γεγονότων της σύλληψης και της Σταύρωσης του Ιησού Χριστού που έγιναν αυτές τις δυο μέρες. Η αξία της νηστείας φαίνεται από το ότι την συνέστησε ο ίδιος ο Θεός όταν οι Πρωτόπλαστοι ήταν στον Παράδεισο, για να τους προστατέψει σαν μάνα από το κακό – «συνηλικιώτης» του ανθρώπου λέγει ο Μέγας Βασίλειος. ‘‘Από τον καρπό του δένδρου της γνώσεως του καλού και του κακού δεν θα φάγετε’’ είπε στον Αδάμ ο Θεός. Αυτό το «δεν θα φάγετε» αποτελεί νομοθεσία νηστείας και εγκράτειας. Η μη τήρηση της τόσο μικρής απαγόρευσης από τους Πρωτοπλάστους, ήταν και η αιτία της εξορίας τους από τον Παράδεισο.

Υπάρχουν δύο μορφές νηστείας. Η υλική (σωματική) που αναφέρετε στις τροφές και η πνευματική η οποία αναφέρετε στις αμαρτίες. Η σωματική νηστεία συνίσταται στην αποχή από ορισμένες τροφές και στη λήψη άλλων νηστήσιμων τροφών . Παράλληλα όμως πρέπει να γίνεται περιορισμός και λιτότητα στη διατροφή. Πνευματική νηστεία, είναι η νηστεία της ψυχής, η αλλοτρίωση των κακών αυτή είναι ευάρεστη στο Θεό νηστεία. Η αλλοτρίωση των κακών είναι η αποφυγή κάθε είδους αμαρτίας, η αποφυγή κακών λόγων, επιθυμιών, ακάθαρτων λογισμών, η καταπολέμηση του εγωισμού και των παθών, η καταλλαγή και συμφιλίωση με τους άλλους ανθρώπους.

«Συ δε νηστεύων, άλειψαί σου την κεφαλήν και το πρόσωπόν σου νίψαι, όπως μη φανής τοις ανθρώποις νηστεύων». Ο στίχος, εκτός από το προφανές νόημα που έχει το «άλειψαί σου την κεφαλήν και το πρόσωπόν σου νίψαι» που είναι η αποφυγή της επιδεικτικής εμφανίσεως του νηστεύοντος, έχει και κάποιο βαθύτερο νόημα. Το πρόσωπο που νίπτεται είναι «ο εσωτερικός άνθρωπος της καρδιάς», που νίπτεται με τα δάκρυα της μετανοίας, ενώ η κεφαλή που αλείφεται είναι ο νους, που με την προσευχή ελκύει την χάρη του Αγίου Πνεύματος και το έλεος του Θεού. Αυτά τα δύο εσωτερικά έργα (δηλ. η κρυφή εργασία για την κάθαρση της καρδιάς και η αναφορά της ψυχής, δια της προσευχής, προς τον Θεό) είναι εκείνα που κατακαίουν την υποκρισία στη ρίζα της, διότι γίνονται «εν τω κρυπτώ» και «ο Πατήρ ο ουράνιος» θα τα επιβραβεύση «εν τω φανερώ».

Από αύριο λοιπόν, Καθαρά Δευτέρα, αρχίζει η Αγία και Μεγάλη Τεσσαρακοστή, η

ωραιότερη και κατανυκτικότερη περίοδος τους εκκλησιαστικού έτους. Σκοπός της περιόδου αυτής είναι η προετοιμασία των πιστών για τον εορτασμό του Πάσχα, της Λαμπροφόρου Αναστάσεως του Κυρίου. Με κύριο όπλο του τη νηστεία ο κάθε πιστός εντείνει κατά την περίοδο αυτή τον πνευματικό του αγώνα, έναν αγώνα με διπλή διάσταση. Από τη μια είναι ο αγώνας για την καταπολέμηση των παθών και από την άλλη ο αγώνας για την κατάκτηση των αρετών. Άλλωστε η αληθινή νηστεία είναι η απομάκρυνση από το κακό, την αμαρτία, είναι η εγκράτεια της γλώσσας, η αποχή από το θυμό, το ψέμα, την κατάκριση κλπ.

Η Αγία και Μεγάλη Τεσσαρακοστή είναι περίοδος πνευματικού αγώνα και κοπιώδους προσπάθειας. Η απαλλαγή από τα πάθη και η απόκτηση των αρετών είναι δύσκολη υπόθεση για έναν πιστό, αλλά όχι ακατόρθωτη. Ένα από τα ισχυρότερα όπλα του πιστού στην προσπάθεια αυτή είναι η νηστεία, η οποία αρχίζει από αύριο Καθαρά Δευτέρα και τελειώνει με την Αναστάσιμη λειτουργία του Πάσχα. Ο Μέγας Βασίλειος ονομάζει τη νηστεία «όπλον προς την κατά των διαμόνων στρατιάν» και «φάρμακον αμαρτίας αναιρετικόν». Ωστόσο η νηστεία για να είναι αληθής δεν πρέπει να περιορίζεται μόνο στην αποχή ορισμένων τροφών. Συνεχίζει ο ίδιος πατήρ: «ου μέντοι εξαρκεί καθ΄ εαυτήν η αποχή των βρωμάτων προς την επαινετήν νηστείαν, αλλά νηστεύσωμεν νηστείαν δεκτήν, ευάρεστον τω Θεώ. Αληθής νηστεία η του κακού αλλοτρίωσις, εγκράτεια γλώσσης, θυμού αποχή, επιθυμιών χωρισμός, καταλαλιάς, ψεύδους, επιορκίας. Η τούτων ένδεια νηστεία εστίν αληθής». Με αυτές λοιπόν τις προϋποθέσεις καλείται ο πιστός να εντείνει τον πνευματικό του αγώνα κατά την περίοδο αυτή, έχοντας ως στόχο του να εκδυθεί «τα έργα του σκότους» και να ενδυθεί «τα όπλα του φωτός».